

Viite Talousarvioasetus (254/2004) 66 i §

Asia **MAA- JA METSÄTALOUSMINISTERIÖN KANNANOTTO
LUONNONVARAKESKUKSEN VUODEN 2017 TILINPÄÄTÖKSEEN**

Ministeriön kannanotto perustuu Luonnonvarakeskuksen (Luke) tilinpäätös vuodelta 2017 -asiakirjaan, Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) laatimaan tilintarkastuskertomukseen ja vuosiyhteenvetoon vuodelta 2017 sekä laitoksen toiminnasta saatua muuhun informaatioon. Ministeriö on osana laitoksen tulosohtausprosessia seurannut Lukelle vuodelle 2017 annettujen tulostavoitteiden toteutumista kolmessa tulospalaverissa. Kokoukset pidettiin MMM:n kansliapäällikön johdolla ja niihin osallistuivat tulosohtauksesta vastaavat MMM:n virkamiehet sekä Luken ylin johto.

Luken tilinpäätösasiakirja on laadittu talousarvioasetuksen mallin mukaisesti. Tilinpäätöksessä on esitetty riittävässä laajuudessa analyysia laitoksen toimintaa koskevista oleellisista asioista.

1. Arvio tuloksellisuuden kehityksestä ja asetettujen tulostavoitteiden toteutumisesta

a) Yhteiskunnallinen vaikuttavuus

Luke on ottanut huomioon ministeriön edellistä tilinpäätöstä koskevat kommentit ja kehittänyt tulostavoitteiden toteutumisen raportointia. Tavoitteiden toteuma on tiivistetty taulukkomuotoiseen yhteenvetoon ja tavoitteiden toteutumista on ohjeiden mukaisesti arvioitu numeerisella asteikolla (1-5). Itsearviointin mukaan tulossopimuksen yhteiskunnallista vaikuttavuutta koskevat tavoitteet on joko saavutettu tai saavutettu osittain. Tilinpäätöksessä esitetään myös yksityiskohtaisempaa tietoa tuotoksista, joihin vuoden 2017 yhteiskunnallinen vaikuttavuus perustuu. Tulostavoitteiden toteumaa arvioitaessa on huomattava, että tulossopimukseen kirjatut tavoitteet ovat monivuotisia ja tilinpäätösraportoinnissa on tarkasteltu tavoitteiden toteutumista vuoden 2017 osalta.

Luke otti vuonna 2016 käyttöön luottamus- ja maineindeksin, joka mittaa yhteiskunnallista vaikuttavuutta tärkeimpien sidos- ja asiakasryhmien näkökulmasta. Vuoden 2017 tuloksissa näkyi myönteistä kehitystä verrattuna edellisen vuoden lähtötasoon, mutta varsinaisten trendien tunnistamiseen aikasarja on toistaiseksi liian lyhyt. Ministeriö kannustaa Lukea jatkamaan indeksin käyttöä, jotta saadaan suuntaa-antavaa tietoa siitä, miten hyvin Luke on onnistunut asiakkuuksien hallinnan ja asiakastyön vahvistamisessa.

Vaikuttavuuden mittarina on käytetty myös EU- ja asiakasrahoituksen määrää. Kummassakin jäätin kunnianhimoisista tavoitteista, mutta EU-rahoitus on kasvu-uralla. Sen sijaan asiakasrahoituksen hankinnassa on haasteita, sen määrä väheni hieman vuodesta 2016. Luke on panostanut paljon asiakkuuksien hallintaan ja työ edellyttää pitkäjänteisyyttä. Tuloksien voidaan odottaa näkyvän seuraavien vuosien aikana. Ministeriö kannustaa Lukea jatkamaan tätä hyvin aloitettua työtä.

Luke on kolmen ensimmäisen toimintavuoden aikana vakiinnuttanut jo toimintansa ja panostanut uuden strategiansa toimeenpanoon sekä uudistanut sitä edelleen. Taloudellisen toimintaympäristön muuttumisen aiheuttamat haasteet huomioon ottaen Luken voidaan katsoa saavuttaneen vuotta 2017 koskevat vaikuttavuustavoitteensa hyvin.

Viranomais- ja asiantuntijapalvelujen osalta ministeriö on saanut keskeisimmät palvelut riittävällä laatusolla, vaikka toimintoja on jouduttu sopeuttamaan toimintamäärärahan vähenemisen johdosta. Viranomais- ja asiantuntijapalveluja on kehitetty edelleen ja toiminta on organisoitu projekteihin vuoden 2017 aikana.

Luonnonvarakeskus tuottaa maa- ja metsätalousministeriön hallinnonalalle strategisesti tärkeitä tilastoja, tilastollisia EU- tiedonkeruita ja biotalouden tilastollisia tutkimuspalveluita. Luke on onnistuneesti integroinut, yhtenäistänyt ja uudistanut ministeriön politiikkasektorien tilastot täysin tilastoalan periaatteiden mukaiseksi sekä kehittänyt digitaalisia ja asiakasystävällisiä tietopalveluita kustannus- tehokkaasti. Tilastoalan osaaminen on hyvin verkostoitunut Luken tutkimuksen kanssa, mikä on tuottanut merkittävää lisäarvoa sekä tilastotuotannolle että tutkimukselle. Luken tilastopalvelut toimivatkin vaikuttavasti sekä kansallisena toimijana että kansainvälisissä tutkimushankkeissa yhdessä Luken tutkimuksen kanssa hyödyntäen osaamista Luken alueellisessa verkostossa.

b) Toiminnallinen tehokkuus

Hallinnonalan tavoitteista johdetut, Lukelle asetetut toiminnallisen tuloksellisuuden ja tuottavuuden tavoitteet toteutuivat vuonna 2017 hyvin. Lisäksi sekä taloudelliset että rakenteelliset sopeutus- toimenpiteet saatiin toteutettua tavoitteiden mukaisesti. Luken sopeutuminen vähenevään budjetti- rahoitukseen jatkui vuonna 2017 ja talous on saatu tasapainoon. Henkilöstövähennyksiä on kohdistettu hallintoon ja tutkimuksen tukipalveluihin ja henkilöstörakennetta on sopeutettu uudenlaisen toimintamallin mukaiseksi. Alueellisen toimipaikkaverkoston tiivistäminen on edennyt pääosin suunnitelmien mukaisesti. Lisäksi toimitilajärjestelyillä on päästy merkittäviin säästöihin, joista osa realisoituu vasta tulevien vuosien aikana.

Luke onnistui tutkimusrahoituksen hankinnassa edellistä vuotta paremmin. Yhteisrahoitteisen toiminnan kustannusvastaavuudessa kehitys on ollut tavoitteiden mukaista. Ulkopuolisen rahoituksen hankinnassa suurimmat haasteet liittyvät asiakas- ja yritysrahoitukseen. Ministeriö pyrkii tukemaan Luken toimia ulkopuolisen rahoituksen lisäämiseksi ja kustannusvastaavuuden parantamiseksi.

Maksullisen toiminnan kannattavuuden ja kustannusvastaavuuden kehitys on ollut oikean suuntaista ja tavoitteet on joko saavutettu tai on päästy lähelle tavoitteita. Liiketaloudellisten suoritteiden kustannusvastaavuus toteutui tavoitteiden mukaisesti. Hintatuetun valiotaimituotannon kannattavuuteen ja kustannusvastaavuuteen liittyvistä pitkäaikaisista haasteista päästään ensi vuonna, kun valiotaimituotanto siirtyy ulkopuoliselle kaupalliselle toimijalle.

c) Tuotokset ja laadunhallinta

Tuotettujen suoritteiden määrään ja laatuun voidaan olla tyytyväisiä. Luken tutkimuksen tieteellinen laatu ja vaikuttavuus ovat kasvusuunnassa, vaikka julkaisujen määrässä jäätiin lukumäärätavoitteista. Luke panostaa edelleen tieteellisen vaikuttavuuden ja kilpailukyvyn vahvistamiseen.

Laadunhallinnan raportoinnissa Luke esittää tuloksia eri rahoituslähteisiin lähetettyjen hakemusten onnistumisesta. EU-hauissa myönteisen rahoituspäätöksen saaneiden hakemusten määrä on kasvanut. Luke ei onnistunut vuonna 2017 saamaan rahoitusta yhteenkään EU-hankkeeseen, jossa Luke toimii konsortion koordinaattorina. Koordinoitujen hakemusten läpimenon edistäminen edellyttäneen erillisiä toimenpiteitä, esimerkiksi hankevalmistelun tuen vahvistamista.

Strategisen tutkimuksen neuvoston rahoituksessa menestyminen on riippunut pitkälti siitä miten hyvin hakujen teemat ovat sopineet Luken osaamisalueelle. Siihen nähden viime vuoden onnistumista voidaan pitää kohtalaisena. Ensi vuoden STN-rahoitukseen on tulossa hakuja, jotka osuvat erinomaisesti Luken tutkimuksen painopisteisiin, joten STN-rahoitukseen voidaan odottaa kasvua. Suoraan politiikan ja päätöksenteon tietotarpeisiin kytketyissä valtioneuvoston tutkimus-, ennakointi-, arviointi- ja selvityshankerahoituksen (VN TEAS) hauissa Luke onnistui edellisten vuosien tapaan varsin hyvin.

Luke on edistänyt hallinnassaan olevien tietovarantojen hyödyntämistä erilaisten digitaalisten ratkaisujen ja sähköisten järjestelmien avulla. Uusiutuviin luonnonvaroihin liittyvät ajantasaiset, kattavat ja luotettavat tietoaineistot luovat vahvan perustan Luken tutkimus- ja asiantuntijatyön laadulle ja vaikuttavuudelle. Ministeriö kannustaa Lukea tuottamaan lisää digitaalisia ratkaisuja ja järjestelmiä, joilla tietovarannoista voidaan tuottaa automaattisesti analyyseja ja ajantasaista luonnonvara- ja tutkimustietoa mm. politiikkavalmistelun ja elinkeinojen kehittämisen tueksi.

Tulosopimukseen sisältyi ensimmäistä kertaa palvelulupaus, jonka Luke oli jaotellut asiakasryhmien mukaan kolmeen osaan (yritykset, yhteiskunta ja päätöksenteko, kansalaiset). Luken esittämien konkreettisten mittareiden perusteella palvelulupauksiin on pystytty vastaamaan. Palvelulupaus on tulosohjauksessa varsin uusi elementti ja sen hyödyntäminen hakee vielä muotoaan.

d) Henkisten voimavarojen hallinta

Henkilöstön kehittämistoimia on toteutettu vuoden 2016 lopulla tehdyn henkilöstötutkimuksen tulosten pohjalta. Luke on panostanut monipuolisesti esimiestyön vahvistamiseen ja muutosjohtamisen tukeen, mikä on tärkeää myös jatkossa Luken siirtyessä käynnistysvaiheesta vakiintuneeseen toimintaan. Henkilöstön määrä on tarkoitus pysyä nykyisen 1 300 henkilön tasolla. Luke on pystynyt myös uudistamaan osaamistaan, rekrytointia käynnistettiin viime vuonna 103, joista 60 tutkimuksen tehtäviin. Uusrekrytointien lisäksi on tärkeää, että olemassa oleva osaamispotentiali saadaan mahdollisimman tehokkaasti hyödynnettyä.

2. Tuloksellisuusraportoinnin perusteiden asianmukaisuus ja kehittämistarpeet

Raportointiperusteet ovat pääosin asianmukaiset, raportointi on tuottanut ohjauksen kannalta keskeiset tiedot.

Valtiontalouden tarkastusviraston (VTV) tilintarkastuskertomukseen ei sisällynyt olennaista huomautettavaa Luken toiminnasta. Tilintarkastajan vuosiyhteenvedossa esitetään muutamia yksityiskohtaisia havaintoja, jotka Luken tulee ottaa huomioon toiminnan kehittämisessä. VTV:n mainitsema valiotaimituotannon kannattavuuteen liittyvä ongelma ratkeaa, kun valiotaimituotanto siirtyy Lukelta yksityisen sektorin toimijalle.

3. Ministeriön esitys viraston toimenpiteiksi tuloksellisuuden parantamiseksi

Vuoden 2017 tilinpäätöksen raportoinnin pohjalta ministeriö esittää, että Luken tulee toiminnan tuloksellisuuden ja tehokkuuden parantamiseksi

- jatkaa pitkäjänteistä työtä asiakasrajapinnoilla erityisesti potentiaalisten yritysasiakkaiden suuntaan
- lisätä hankevalmistelun tukea erityisesti koordinoitujen EU-hankkeiden valmistelun osalta
- jatkaa osaamisen kehittämistä ja asiantuntemuksen monipuolistamista laitoksen strategian tavoitteiden mukaisesti,
- vahvistaa alueellista vaikuttavuutta hyödyntämällä uudistettua toimipaikkaverkostoa sekä luomalla hyvä yhteistyö tulevien maakuntien kanssa,
- jatkaa edelleen yhteistyötä muiden tutkimuslaitosten, yliopistojen ja korkeakoulujen kanssa projekteissa ja kampuksilla.

4. Ministeriön omat toimenpiteet viraston tuloksellisuuden parantamiseksi

MMM kehittää Luken ja koko hallinnonalan tutkimuksen ja niihin liittyvien viranomais- ja asiantuntijatehtävien ohjausta hallinnonalan strategisten päämäärien mukaisesti, johon liittyy erityisesti:

- ennakointityön vahvistaminen ja hyödyntäminen hallinnonalan strategisen johtamisen tukena,
- vaikuttaminen kansallisen tutkimus- ja innovaatiopolitiikan prosesseihin yhdessä yhteistyökumppanien kanssa sekä
- aktiivinen osallistuminen ja vaikuttaminen kansainväliseen tutkimusyhteistyöhön ja työohjelmien valmisteluun pohjoismaisella ja EU-tasolla yhdessä tutkimusrahoittajien ja muiden sidosryhmien kanssa.

Kansliapäällikkö

 Jaana Husu-Kallio

Ylijohtaja

 Pentti Lähteenoja

TIEDOKSI Valtiovarainministeriö
 Valtiontalouden tarkastusvirasto
 Valtiokonttori
 MMM/HAKE/Ohjaus- ja talousyksikkö
 MMM/Tieto- ja tutkimustoimiala
 MMM/Ruokaosasto
 MMM/Luonnonvaraosasto